

Fra serien: *Set Nedefra*

Af Jørgen Olsen

EN 'BETRAGTNING', -----

----- OM DET : 'AT VÆRE MENNESKE'

Indholdsfortegnelse:	Indledning -----	Side 1 - 2
	Indgang -----	Side 2 - 4
	--- Og her går jeg videre -----	Side 4 - 5
	Lidt 'Lommefilosofi' -----	Side 5 - 7
	Om 'Flerhed' - 'To-hed' -----	Side 7 - 9
	Dannelses-idealer -----	Side 9 - 10
	50'erne - Et udgangspunkt ----	Side 10 - 14
	Afrunding -----	Side 14 - 17
	Appendiks -----	Side 17 - 18

Indledning

"Min mor sagde" --- at når man bliver ældre, så tænker man mere over livet. Min mor gjorde det i hvert fald. --- Jeg tror meget heraf er blevet stående i min erindring, for så nu 'som ældre' at træde frem, med samme eftertænkksomhed og 'bevidsthed'. -- Tiden er anderledes og dens begivenheder, tidens livsform og kultur, har i mit livsforløb har været af en anden karakter, end i min mors liv. Gennem min opvækst talte min mor bl.a. meget om 1930'ernes krise, som en tid der havde ændret meget i hendes og datidens livsvilkår og opfattelser af mangt og meget. -- Jeg har levet i en periode med større almen velstand, end i min mors levetid. Min mor havde lært at få 'meget' ud af 'lidt'. Men trods senere bedre tider, holdte hun fast i *påpasselighed, nøjsomhed og værdighed, et grundlag jeg har lært at værdsætte.* --- Så egentlig burde jeg ovenover det jeg vil udtrykke, sætte overskriften "*I min mors ånd*".

'Ideen og pointen' bag dette er at nedskrive de tanker og betragtninger der optager mig her og nu, midt i det liv jeg lever netop nu. Jeg er påvirket af tanker og kultur fra mit hjem, således bl.a. fra min mor. Men hverken min mor eller far, og for den sags skyld mine bedsteforældre eller andre i min familie, har desværre ikke nedskrevet deres tanker og oplevelser om dette og hint. Der er kun visse erindringer. Men netop erkendelse af manglen herpå, vælger jeg nu at nedskrive hvad jeg kan efterlade af tanker og oplevelser om 'at være menneske'. --- Men det er desuden med opfordring til mine børn og børnebørn, til gennem livet at efterlade sig tilsvarende. --- Og med opfordring til andre om det samme. --- Det handler ikke om et videnskabeligt grundlag, men lige netop 'det' vi i vor egen situation og egen formåen, har at fortælle om 'livet'. Herved tegner vi hver især et billede af os selv, til bedre forståelse og til oplevelse for vore efterkommere om, hvorfra 'man' kom, og med hvilke påvirkning og kulturgrundlag 'man' er gået ind i sit eget liv.

Havde jeg skrevet noget for f.eks. ti år siden, ville det antagelig have været et andet valg. Og bliver der mulighed herfor, så kan det være jeg om ti år atter vil skrive noget andet. Jeg har f.eks. gennem de senest par år, været optaget af ældre danske film, hvilket vil komme til at præge efterfølgende afsnit. Desuden har jeg netop skrevet en række kortfattede biografier om digtere og forfatteren gennem tiden. Med jævne mellemrum passer jeg en lille hund for en af familiens medlemmer. Jeg tror såvel hund som jeg selv, har en stor glæde af vort fælles samvær. Den oplevelse vil også give anledning til betragtninger. --- Så er der noget jeg ikke er klar til at skrive om, som måske stadig mangler at bundfælde. Det at have været familiefar, og om hvornår det er gjort 'godt nok'. ---- Og så om det at være blevet ældre. -- Det er ikke som i tidligere generationer, og jeg kan blot tilføje, at jeg havde håbet det ville have været med større værdighed i vor tid end tilfældet er..

Jo ældre jeg er blevet, jo mere har jeg taget med mig fra min mors opfattelser og betragtninger. Og nu hvor jeg i har passeret 'støvets år' og mere til (73) værdsætter jeg disse elementer i særlig grad. -- Jeg vil selv arbejde videre, og viderebringe det jeg kan foretage af 'betragtninger'. -- Jeg troede op gennem mit liv, at det min mor sagde om *det at blive ældre*, var ret generelt. -- Men i dag ser jeg, at i min generation er der langt mellem de personer, der deler min mors oplevelse af *at blive ældre*, og *om livet og bevidstheden herom*. Så måske holdningerne mangler erkendelse for at blive forstået. -- **Men den 'arv' jeg fik med mig, vil jeg viderebringe.**

Jeg ser det sådan, at min *aldersgruppe (ældre)*, aldrig i historien har haft ringere status og værdighed i vort samfund, end nu. Engang var *'den ældre'* en gruppe der blev udvist respekt og værdighed omkring, og hvor det man havde fået med sig i livet og i almen viden, blev respekteret og værdsat. Min *lille lomme filosofi* siger hertil, at når min aldersgruppe, der generelt har et bedre helbred og et mere 'levende' intellekt end tidligere, ikke får den traditionelle værdighed, så søges 'status' opnået ad anden vej, ved at skabe opmærksomhed på anden måde. --- Nu handler det om at vise 'man' har penge, at have 'råd til', f.eks. rejse til Kina, Nordpolen, Afrika, vin-rejser eller rejser med luksuslinere, jo mere kostbart jo bedre. Det opleves efterfølgende med opmærksomhed. -- Og så føles det som at 'være noget'. ---- **Hvor er det ærgerligt, at så mange menneskers tanker, indsigt og livserfaringer, blot skal gå fra os, fordi det ikke længere har respekt, værdighed og status.**

Jeg vil her prøve at drage en sammenhæng med så meget andet jeg har skrevet og bl.a. indført i samme serie 'Set Nedefra'. -- En sammenhæng med en 'betragtning' om det 'at være menneske' og det der følger heraf. Det er så blot et lille bidrag fra mig, og en forlængelse af, hvad min mor gav fra sig. --- I håbet om, at dette kan 'gives' videre, og 'udbygges' af andre.

Vel er der en del personer, der gør sig mange tanker om livet som menneske. Ja selvfølgelig er der det. Men der er dem der er kommet til at hedde '*filosoffer*', fordi de gjorde tanker der kunne indfanges af de meningsdannende grupper i samfundet, enten på datiden eller i eftertiden. Søren Kierkegaard er én af dem fra vort eget land. Ud over jorden er og har der været et utal af sådanne '*filosoffer*'. ---- I vor kulturkreds måske bedst kendt tilbage fra den Græske kultur med *Sokrates eller Platon*, som var den der nedskrev. I 'forbifarten' måske en anden kendt græsk filosof Heraklit (ca. 500 f.kr.). Der er dog kun brudstykker tilbage af hans arbejde.

Han hævdede bl.a. at 'ilden' var altings grundstof/udgangspunkt, og erkendte, at alting forandre sig. Desuden at tilværelsen var en evig strid. -- Græsk kultur var i oldtiden et væsentligt udgangspunkt for filosofi om mennesket, og et meget udviklet samfund efter datidens forhold. -- **Men uddybning af det område overlader jeg til Ide'historikerne, og deres akademisk filosofiske verden. -- Jeg vælger et mere pragmatisk grundlag, og bliver indenfor en national afgrænsning.**

Hvis vi nu således bliver på '*egen grund*' eller land om man vil, så har vi så mange andre der har givet os noget at tænke nærmere over. Det er bl.a. forfattere, digtere, filmfolk, og for ikke at forglemme 'omsætterne' heraf, nemlig skuespillerne, der i sidste ende sætter 'karakter' på det skrevne og talte. --- I '*min mors fodspor*', prøver jeg nu at trække nogle elementer frem til nærmere betragtning.

Indgang

Min indgang til emnet er, -- at der ikke er nogen mening med livet'. --- Der er ingen facitliste --- Kun den 'mening' vi selv sætter. Derfor er der og har altid været rigtig mange 'meninger' om 'at leve'. --- Livets dannelse eller opståen, har jeg lært og erkendt som et produkt af universets forhold. D.v.s. hvor en række bestemte faktorer er tilstede, således bl.a. netop på vor jord, kan liv dannes. Det findes næppe noget andet sted i vort solsystem, eller i vor del af den Galakse vi høre til, den del der benævnes 'Mælkevejen'. Dog må det således antages, at der er liv mange andre steder i universet. Måske forholdsvis tæt på os, eller måske tusinder af lysår borte. --- Liv er egentlig en underlig ting. Én ting er det biologiske, men lige netop 'liv', det forekommer vanskeligt at forholde sig til eksistensen af. --- Det er måske også derfor har det har været naturligt for mennesket, at danne sig forestillinger om noget guddommeligt. ----

Det mystiske er altid blevet omgæret med endnu mere mystisk. --- Jeg siger så, lad os tage denne mystik med en *'grant salt'*, uden på nogen måde at afvise en guddommelighed eller hvad der kan stå i stedet herfor. --- Hvad er der f.eks. om clairvoyance, er det 'mystik' eller 'virkelighed'. Tilsvarende om astrologi, der i den grad forbinder os mennesker, med det univers der omgiver os i vort eget solsystem, men som måske netop har relationen til universets 'gåde' omkring livets opståen. --- Vi bør være åbne for det vi evt. ikke helt forstår, for så at søge efter forståelse.

Mit udgangspunkt er således, at vi *'Homo Sapiens'*, som 'vi' officielt hedder, er et produkt af en udvikling, en evolution. 'Vi' som det levende væsen der har den mest udviklede hjerne. Hvorfor skulle der være mere mening med os, end f.eks. planter, dyr, fisk, insekter, bakterier eller virus etc. --- Men forskellen er, at andre levende væsner ikke *tænker over eksistensen*, men blot 'flyder med', ud fra de genetiske elementer de har hver især.

Hvis vi nu benævner omtalte 'planter, dyr, fisk etc.' som 'naturen', der alene lever ud fra deres genetiske grundlag, nemlig det de er født til at være og genetisk udviklet til det, så melder spørgsmålet sig, hvornår i udviklingen 'vi' (*Homo Sapiens*) blev til mennesker. Altså hvornår forlod vi det genetisk styrede liv, f.eks. som abe, og hvor begyndte 'mennesket' at eksistere.

Fra Ide'historikerne har jeg tilegnet mig den betragtning, at mennesket kendetegnes derved, at kunne handle og reagere i modstrid med sine oprindelige gener. -- **At kunne undres og være åben for forundring.** -- Vi kender det fra børn, der ikke afholder sig fra at stille spørgsmål. **'Det er menneske ret at være'**. -- Og med et udviklet sprog, der giver mulighed for 'samtale'. ---- Da 'vi' begyndte at kunne det (*for ca. 130 til 140.000 år siden*), da begyndte vi at skabe 'historie'. Af 'historien' dannedes 'kultur', eller livsform om man vil. Altså ligeledes forskellig 'kultur' fra sted til sted, hvor 'vi', *Homo Sapiens*, bosatte 'os'. ---- **Mennesket begyndte at skabe sig selv og sin egen verden.** -- **Vi gik fra 'natur' til 'kultur'**. --- Vi begyndte at forholde os individuelt til hinanden. At se sig selv i andres øjne. At opleve 'skam' eller 'blufærdighed'. Vi fik bevidsthed om 'tid', 'alder' og om 'død'. Vi kunne tænke på det og tale om det. ---- Åh ja, måske gennem tiderne ved bålet, ved ilden, som *Heraklit* har omtalt. Hvem kender ikke til en stille stund ved 'bålet', hvor der fortælles historier om dagens forhold eller fra 'gammel tid'. --- Måske var det sådan oprindeligt.

Men *'summa summarum'*, ud fra Ide'historikerne, -- sådan begyndte det for mennesket. -- Det skal så også med, at en hjerneforsker i en TV udsendelse hævdede, at vor nuværende hjerne har haft sin udformning i måske 100.000 år. Det er for mig underligt at tænke på, at mennesker har kunnet tænke, opleve, mene, reagere og handle gennem 100.000 år, på samme måde, som vi kan i vor tid.

Men nu tilbage til den tid vi lever i, og hele den betragtning jeg gerne vil bringe, til nutiden og fremtiden, som mit bidrag til en 'løbende' eftertænksomhed. --- **Bruger vi reelt vore forudsætninger, og hvad vil det sige at gøre det? Forstår vi i egentlig hvem vi selv er? Er det mon ikke det egentlige problem, at vi i vor 'kultur' ikke gør os tilstrækkelig BEVIDSTE om 'at være mennesker', og bearbejde de faktorer der kan indgå.**

Spørgsmålet er så, om vi i dag blot 'flyder' med uden eftertanke. -- Tilbage i tiden forandrede tingenes tilstand sig ikke meget fra generation til generation. Kravet til **'BEVIDSTHED'** var derfor ringe og uden større betydning, og de egentlige betragtningerne om mennesket, forblev i en meget lille snæver kreds af 'lærte' mennesker og 'filosoffer', uden særlig kontakt med og respekt for den 'almindelige' befolkning, også benævnt 'almuen'. -- Men i vor tid ser tingenes tilstand meget anderledes ud. Forandringerne er betydelige. Samfundet forandres med en så stor hastighed, at det samfund min generation har gennemlevet, med nok så stor forandring, vil blive meget forskellig fra mine børns og ikke mindst mine børnebørns liv 'som mennesker'. ----

Linien er lagt, jeg vil vise min egen families 'kultur' og bære den videre, i håb om, at eftertiden og ikke mindst mine efterkommere, vil arbejde videre, ud fra deres endnu bedre grundlag herfor. --- Som led i min 'Indgang', skal vi dog lige omkring Søren Kierkegaard.

---- Der er og har altid været mennesker der blot 'flyder' med. Det er det letteste og giver sjældent problemer for dem, og man er fri af at tage 'stilling', fri for 'valget' i livet og uden større spekulation om vor eksistens. Søren Kierkegaard kalder disse mennesker 'spidsborgere'. --- Søren Kierkegaard taler bl.a. om 'eksistensen' og om 'valget', som noget af det der adskiller os fra andre levende væsner, ved at kunne forholde os til. -- Hurtigt i menneskets udvikling opstod behov for 'FRIHED'. Det er et fundamentalt element i en 'BEVIDSTHED'. Så kan man sætte alle mulige betragtninger op om begrebet 'frihed'. Der er en endeløs række af opfattelser heraf, men jeg siger, at 'valget' er den største opfyldelse af behovet for 'frihed'. Som et element fra serien *Set Nedefra*, har jeg en forenklet omtale af Søren Kierkegaard. Jeg trækker således her 'Søren' frem, som vor egen verdenskendte 'filosof', --- som en indgang.

Hvad skal vi egentlig med Søren Kierkegaard, hvis vi ikke hver især forstår noget af ham. Jeg vil have 'Søren ned på jorden', hvor vi alle kan tage imod ham for det store arbejde han har udført i sit korte liv. --- Men min hensigt med ham er, at vi skal bruge ham som inspiration til selv at arbejde videre, og selv udvikle 'vore betragtninger', 'vore egne filosofier', her om det 'at være menneske'. Jeg giver den betragtning, at vi alle har en evne til 'filosofi', til således selv at filosofere, men at kun de få, har denne evne særligt udviklet. Altså som f.eks. Søren Kierkegaard. --- Så nu tager jeg selv denne udfordring op, på mine beskedne forudsætninger.

Om det 'at være menneske', vil jeg trække nogle enkle grundelementer frem fra Søren Kierkegaards betragtninger. Han siger bl.a., **at et dyr er jo da levende, men på en helt enkelt og umiddelbar måde, som gør at det ikke kan 'misforstå' sin rolle og adfærd. En hund kan ikke være andet end en hund etc. Den kan alene det, dets 'natur' har bestemt den til, og dyret kan ikke stilles til ansvar for sine handlinger.**

Men anderledes forholder det sig med mennesket, siger Søren Kierkegaard videre. Vi har som mennesker muligheden for at reagere for eller imod en given situation, og beslutte os for det ene eller det andet. Så stiller han nogle betragtninger op om, hvad der så er forudsætningerne for, at et menneske kan 'vælge og beslutte', og om hvad det egentlig vil sige at være menneske. Det kan man så bl.a. læse videre om bl.a. i hans '**Sygdom til døden**', udgivet under pseudonymet *Anti-Climacus*, hvis man får lyst til det. -- Men tung læsning er det.

Hovedtemaet efter min vurdering er, at Søren opsætter nogle modsætninger i mennesket, modsat rettede 'momenter' om man vil. Indledningsvis nævnes 'legeme og sjæl', 'det fysiske og det psykiske' som eksempler og siger, at det hele tiden handler om en balance imellem dem, og at finde sin egen placering heri. Det handler her om en 'selvforståelse' og 'selvbevidsthed'.

Ud fra den 'inspiration', går jeg nu videre i mine betragtninger, og ud i min egen lille verden og dens mulighed for 'filosofi', det jeg kalder det min '**lomme-filosofi**'. -- Men for mig handler det ikke kun om Søren Kierkegaard. --- Uendelig mange har gennem tiden 'funderet', og udvist megen forståelse og betragtning 'af livet'. Det handler absolut ikke 'kun' om 'filosoffer'. Det er i min betragtning langt vigtigere, at vi hver især vil 'tænke' og 'tale' om 'at være menneske'. Eller alternativt at lade sig yderligere inspirere af de mange der har skrevet noveller, romaner, digtning og film, om emner i livet. -- Men overordnet da selv at prøve at vandre videre. **Således videre 'OM DET AT VÆRE MENNESKE'.**

---- Og her går jeg videre

Hvor er det egentlig svært, 'at være menneske'. --- Og så plejer 'man' hertil at føje, at ingen har lovet det skulle være let. --- At være menneske, er ensbetydende med at have den mest udviklede hjerne, noget levende væsen har her på jorden. Vor hjerne er langt mere udviklede hos os mennesker, medens der er forskellige sanser, såsom lugtesans, hørelse, syn etc., som det er velkendt, er bedre eller anderledes udviklet hos mange dyr, fugle, fisk m.m. --- Måske er det sådan, at vi i kraft af vor veludviklede hjerne, har lagt andre tidligere egenskaber bag os, netop fordi vi kunne opnå overlevelse uden disse tidligere egenskaber, og overleve lettere på vor hjernes formåen. --

Men det forhold, -- der på den ene side er et *'problem'*, men som gør os til *'det vi er'*, -- på den anden side det afgørende element i *'det vi er'*, -- er bl.a. også det forhold, at vi har to veludviklede *'pandelapper'*, der medvirker til at gøre en del af forskellen.

Disse *'pandelapper'* (frontlapper) medvirker væsentligt til at vi kan vurdere, kreere, skønne, danne strategi i komplekse forhold, vurdere det abstrakte, styre og kontrollere andre dele af hjernens handlinger. --- Og således foretage vore *'valg'*. -- Vi er ikke ene om at have *'pandelapper'*, men alene om at have så udviklede *'pandelapper'* som tilfældet er. ---- ***Det er bl.a. også 'dem' der medvirker til at gøre det 'vanskeligt' at være menneske, dog for ikke at glemme de andre veludviklede dele af vor hjerne i den sammenhæng.***

Jeg oplever den indlæring om *'pandelapperne'*, at de har en afgørende betydning for forskellen på os og flere andre levende væsner. De er en form for *'filter'*, der er med til at regulere vor adfærd. Havde vi ikke dette *'filter'*, eller blot i mindre grad som hos visse dyrearter, som vi kan kalde *'højerestående dyr'* som f.eks. Hunden katten, hesten og dyr er minder herom, ja så kunne vi *'noget'* tillært eller forstå det ene eller andet i omgivelserne.

En hund eller kat ved udmærket, hvem der er mennesker og hvem der er dyr, eller direkte samme art som dem selv. Jeg tror de udmærket ved, at vi er det vi er, eller *'noget andet'* om man vil, og at de blot kan lide at være sammen med os. --- Men vi må ikke underkende disse dyrs egenskaber og visse identiteter trods alt, mellem dem og os. Hvor vi så blot er udviklet langt videre, fordi vor udviklingsforløb har været anderledes. --- I mit liv sammen med visse arter af *'husdyr'*, oplever jeg hos dem visse evner og egenskaber, der for mig at se, er andet og mere, end blot *'instinktivt'*. Og for slet ikke at glemme *'noget om følelser'*, hvor jeg tror på megen identitet med os fra mange af de omtalte dyr ---- Men de skal have respekt for, at de netop er det de er, for deres hjerne er ikke til at gøre dem til *'mennesker'*.

---- Nej, for de er *'dyr'*, og jeg vil ikke bytte liv med dem, selvom deres liv forekommer mere enkelt end mit eget (*omend jeg til tider kunne misunde dem*). ---- Deres liv er *'enkelt'*, medens vores liv er *'komplekst'*. --- Men jeg finder anledning til at omtale det, som en del af det at forholde os til os selv og de dyr vi omgiver os med.

Det komplekse i os, er mere end noget begrundet i netop vor veludviklede hjerne. Det taler vi for lidt om, og forholder os ikke særlig bevidst til. Bevidstheden herom påstår jeg er en forudsætning, for at få en forståelse af os selv, og ikke mindst en forudsætning for at kunne forholde os til en 'forenkling' af vort komplekse livsgrundlag.

JEG SÆTTER HER FØLGENDE TEMA : 'MENNESKELIVET ER KOMPLEKST' ---- 'MENNESKET I SIG SELV ER KOMPLEKST' ---- DEN DER UNDERKENDER DET, UNDERKENDER LIVETS REELLE VIRKELIGHED.

Jeg vil med dette 'prøve' nogle betragtninger af sammenhænge. Jeg vil 'prøve' om ikke det 'komplekse' i os, kan 'forklares og forenkles' til bedre forståelse af os selv, og ikke mindst af hinanden.

Lidt 'lomme filosofi'

Som i mine afsnit i samme serie *Set Nedefra, 'Om kirkeliv og teologiske fortolkninger'*, og tilsvarende i afsnittet *'Om Søren Kierkegaard'*, gør jeg til dels op med *'ekspertvældet'*, og *'eksperters talen til og for hinanden, i såvel sprog, terminologi, faglig tankesæt og pædagogik, eller rettere mangel herpå'*. Det er utroligt, når jeg skal sige det, hvor vanskeligt *'ekspert'* kan gøre et konkret emne til, når de skal forelægge et indhold. --- Her, som i det omtalte, gør jeg et forsøg på, at åbne en dialog med andre *'almindelige'* medborgere, her altså om emnet : ***'AT VÆRE MENNESKE'***.

Eksperters verden er i sagens natur præget af en begrænset *'bredde'*. Det der *'gør' en god ekspert*, er vel netop det, at kunne gøre sig fagligt *'snæver'*, og netop alene samle sig om det konkrete emne eller fag.

Jeg underkender således ikke 'eksperter' som sådan. De er nødvendig i en forskning og udvikling. Men for at 'vi andre' kan bruge det til et videre perspektiv, skal vi have det 'filtreret', for at kunne bruge 'det' i den hele sammenhæng vi som 'almindelige' mennesker skal leve i, i vort daglige liv. --- **ALTSÅ AT FÅ 'DET' BYGGET SAMMEN I EN STØRRE BREDDE OG HELHED**. --- Det er således det jeg eksperimenterer med i serien *Set Nedefra*. --- I min oprindelige faglighed som ingeniør, har en sådan opgave altid præget mit virke. At omsætte tilgængelig viden fra forskellige fagområder, til et brugbart grundlag i en anvendelse, f.eks. til en produktion el. lign. Nu prøver jeg således at omsætte mit livs erfaring herudfra, indenfor et område, der ikke tidligere har præget mit liv.

En del af det 'komplekse' findes i det der kan benævnes 'Flerhed'. I 'Flerhed' ligger 'valgmuligheden'. Det er ligeledes de indledende elementer fra det jeg har skrevet om Søren Kierkegaard. Vi lever med en sum af 'flerheder'.

Jeg vil imidlertid trække begrebet '**FLERHED**' sammen, og forenkle begrebet til det jeg vil kalde "**TO-HED**". --- 'Modsætningerne' i os sættes op mod hinanden. Der skal 'vælges'.

Martin A. Hansens roman 'Løgneren' foreligger i en filmatisering. Jeg kan nyde at se den film igen og igen. Herom mere i et efterfølgende afsnit. Den er et sammendrag af en roman med uendelig mange menneskelige relationer, som i sig selv er vanskelige at korte ned i en film. Således er visse elementer 'frit' efter romanen. Filmen er meget koncentreret i sit indhold. Filmatiseringen er af *Knud Leif Thomsen* --- Romanen handler om degnen/skolelærere *Johannes Vig*, der er lære på den lille ø, *Sandø*. Romanen er skrevet omkring Johannes' dagbog, som han kalder '*Natanael*'. Filmen starter med følgende indledning, om end hentet fra romanens afsluttende del, og lettere omskrevet, men gjort mere fyldig i sit indhold, således sagt af Johannes til sin dagbog :

"Jeg har læst et sted, at det er menneskets ærefulde og byrdefulde lod, at være kampplads for to stridende magter. --- Jeg ved ikke hvad du mener, Natanael, eller om du i det hele taget mener noget. --- For de fleste er det nok tomme ord. --- Men når vi kommer til meningsløshedens yderste, da ser du, at sådan er det og noget 'ingenmandsland' gives ikke. --- Hvad gør man så, Natanael ??"

--- Og jeg tilføjer, at romanen i sig selv efter min vurdering, er blandt det fineste i en beskrivelse af livet som menneske. Martin A. Hansen har virkelig haft forståelse af 'at være mennesket'.

I denne sammenhæng er det ovenfor omtalte udsagn til '*Natanael*', for mig valgte formuleringer. Lad så være, at teksten har relation til konkrete forhold i romanen/filmen, der i virkeligheden indeholder rigtig mange forhold om '**to stridende magter**'.

Der er andre end Søren Kierkegaard der kan skrive om det '**at være menneske**'. Her således bl.a. *Martin A. Hansen*. Hans forfatterskab kan være tung læsning. Forfatteren var tungsindig. Men han må ikke glemmes. Måske kan filmforfattere og instruktører bearbejde mere af ham, til lettere modtagelighed for os andre.

Jeg gør her udtrykket "**TO STRIDENDE MAGTER**", til det centrale. Vi har fået evnen til at *vælge*. Der kan være flere muligheder, men et valg forudsætter dog mindst to. Vi holder os her til "**TO-HEDEN**".

Valget eller valgmuligheden er ikke en medfødt egenskab. Det forudsætter at hjernen er udviklet til *at vælge*, og at der ligger *et vis 'livserfaring'* bag, for ret at kunne '*vurdere og vælge*'. Det nyfødte barn har ikke nogen mulighed for det. Jeg støtter mig til *Freud* i denne sammenhæng, om det *Freud'ske grundlag* om mennesket. **VI FØDES SOM SUPER EGOISTER**. Det nyfødte barn, har kun sig selv i sin verden. Først efterhånden vokser bevidstheden om '*en anden*', f.eks. moderen, eller den der træder i stedet overfor barnet. Oplevelsen vokser fra at det blot er '*sig selv*' og kun det, til indledningsvis en '*to-hed*', -- '*mig og den anden*'. Senere vokser bevidstheden om '*flere*', og her kan barnet begynde at blive bange for de andre i dets nærhed.

Nu tolker jeg det sådan, at barnet handler 'instinktivt' fra fødslen. Der er ikke fornødent grundlag for at forstå noget andet på det tidspunkt. Hjernen skal først udvikles mere. For os mennesker, er hjernen ikke færdigudviklet ved fødslen. En hjerneforsker har hævdet, at vor hjerne reelt ikke er færdigudviklet før end omkring 18 til 20 års alderen.

Så er der det der hedder 'opdragelse'. --- Og hvad er det så for en størrelse? Efterhånden som barnet vokser, dannes grundlaget for 'opdragelse'. Det forudsætter at hjernen er med. Ethvert dyr 'opdrages' til en tilpasning eller 'opdager' blot relationer i livet, men alene indenfor det instinktive grundlags muligheder. Sådan har børneopdragelse også været formet i tidens løb. F.eks. 'hvis ikke du gør det og det, så sker der det eller det'. Opdragelse skal være mere og andet, hvis en tilpasning til et fællesskab skal kunne 'udvikles', såvel til gavn for den enkelte som for andre og for helheden.

Kort beskrevet i min betragtning, så er menneskets opdragelse en 'lære' i at administrere sin egoisme, til livet i et menneskeligt fællesskab, i netop det "at være menneske".

Om 'Flerhed' -- 'To - hed'

Flerheden er efter min vurdering eet af de afgørende vanskelige elementer i 'menneskelivet'. Vi har evnen til at vælge, og vi vælger hele tiden. Valget bestemmer således også hvilket 'liv' vi vil leve. Så er det blot om vi vælger ud fra vor bevidsthed, eller blot 'flyder med', og lader 'valget' ligne det vi ser andre gøre. Det er derfor vigtigt at gøre det 'ubevidste' til noget 'bevidst'. Det kræver atter et valg. At vælge er noget særdeles centralt i vi menneskers liv. ---

For at gøre dette forhold enkelt, og ud fra ovennævnte omkring *Martin A. Hansen* og hans roman 'Løgneren', så fortsætter jeg med betragtninger om begrebet 'flerhed' ud fra det jeg benævner 'To - hed', således billedligt som de 'forenklede modsætningerne' vi møder. Det kan være meget kontroversielt, men jeg prøver her at sætte nogle 'modsatninger' op som eksempler, og give nogle uddybninger heraf.

1. **DET EGOISTISKE ---- DET HENSYNTAGENDE**
2. **SELVSTÆNDIGHED ---- STÆDIGHED**
3. **STOLTHED ---- YDMYGHED**
4. **STYRKE ---- SVAGHED**
5. **DET LYSE ----- DET MØRKE**
6. **DET GODE ---- DET ONDE**
7. **KÆRLIGHED ----- HAD**
8. **FORSKELLIGHED ---- IDENTITET**

---- Og meget mere kan nævnes.

DET EGOISTISKE kontra DET HENSYNTAGENDE er her mit udgangspunkt. Jeg gør det til hovedelementerne i det spil det handler om, når vi taler om det 'at være menneske'. Det kan udtrykkes som 'kampen' for at overleve, og for at leve sammen med andre. **Uden EGO bliver vi ofre for andre. Uden HENSYN ofre vi andre.** --- Med Freud er vi født med egoismen. Opdragelse er for mig at lære at administrerer det medfødte. Men Freud går et stykke videre. Han har opkaldt det egocentriske efter en oldtidsberetning (græsk mytologi) om en ung smuk mand, ved navn *Narcissus*. Da han så et spejlbillede af sig selv, kom han i den grad til at elske sig selv. Denne selvbeundring har Freud benævnt '*Narcissisme*'.

I denne selvbeundring, -- og jeg er sikker på, at alle kender til én eller flere personer man har mødt gennem livet identisk hermed, -- er et hensyn til andre uden værdighed og respekt. Det er således et yderpunkt, hvor respekten for andre ikke eksistere, -- kun sit eget 'ego'. ---- I det tidligere omtalte '*frihedskriterium*', træder egoismen ligeledes ind. Det handler jo netop om "jeg vil selv". Så trækker jeg 'valget' med ind heri. **Hvis denne 'frihed' handler om at fratage andre de samme kriterier, så mangler HENSYNET. Således kan dette emne samles under begrebet OPDRAGELSE, herunder opdragelse til at respektere andre.**

Om SELVSTÆNDIGHED kontra STÆDIGHED, har jeg det sådan, at jeg i mit liv gerne har villet vise stor respekt for det 'selvstændige' menneske. Jeg har måske ofte selv følt, at mangle selvstændighed i mange sammenhænge. Måske har jeg også kunnet imponeres over det 'selvstændige'. Men hen ad vejen i mit liv lærte jeg at forstå, at oplevelsen af 'selvstændighed', i de fleste sammenhænge var ren 'stædighed'. ---- **Hvem kender ikke udtrykket 'han/hun er et meget selvstændigt menneske'. ---- Men ved nærmere analyse, har jeg oftest indset, at 'selvstændigheden' reelt bundede ud i manglen herpå, og i skjul heraf blev vist i form af 'stædighed'.** -- Åååhh, mon ikke vi alle kender det fra børn i udtalt grad. Men her vil jeg samle mig om 'den voksne'. -- Hvis der f.eks. er blevet foreslået eet, så vil 'en anden' absolut foreslå det modsatte, eller modarbejde det første, med udtrykket 'det vil jeg ikke' eller 'det får du mig ikke til'. Ikke yderligere kommentarer og bevæggrunde, men alene 'det vil jeg ikke'. -- Reelt er det den samme form, som hos barnet, samme virkning, samme effekt. --- **Opmærksomhed !! -- Et umodenhedskriterium, eller et super-ego, og så er vi måske tilbage til opdragelse.**

Om STOLTHED og YDMYGHED, er forskellene oftest begrundet i 'opdragelsen'. Stoltheden er en ego-form. -- En udtalt ydmyghed, kan være begrundet i en streng opdragelse, og undertrykt person. -- Balancen her er hårfin -- **Men ydmyghed overfor livet, kan være en 'værdig opdragelse'.** En 'passende' ydmyghed, den 'krævende' balance, kan være en udtalt dyd. Men den kræver meget af den pågældende. --- **Den kræver måske også et samarbejde med ligesindede, der vil det samme, -- at arbejde med idealet.**

DET LYSE og DET MØRKE. Begge dele ligger i vort sind. Begge er elementer af det at leve. Vi kommer meget hurtigt ind omkring **GLÆDE og SORG**, eller blot **BEKYMRING**. For rigtigt at forstærke billedet af disse elementer, vil jeg nævne den ekstreme situation heri, som kendes med diagnosen 'Manio-depressiv', hvor vi i ekstremiteten netop ser modsætningen. Jeg har interesseret mig en del for Skagens Maleren P.S. Krøyer (kaldet Søren). Han ville 'det lyse'. Men ser vi Skagen-filmen *Hip Hip Hurra*, ser vi også en anden virkelighed. 'Søren' Krøyer havde svære psykiske problemer. Umiddelbart skulle det hele være fest med Hip Hip Hurra. Men livet for 'Søren' Krøyer var mere sammensat. -- Om end forstærket af hans lidelse, så dog som eksempel og udgangspunkt identisk med andre menneskers liv. -- **Men når vi adskiller og flygter fra den ene del, kan det gå meget galt. - Til sidst findes ikke noget 'ingenmandsland'. -- For livet har begge elementer i sig, og dem skal vi gennemleve når vi møder dem. Vi skal bære det 'lyse' når vi møder det, og tage imod det 'mørke' når det bliver tilfældet.**

Om DET GODE og DET ONDE. Hvis jeg så igen siger opdragelse, kan det blive for meget af det gode, hvis ikke jeg tilføjer noget mere. Opdragelse er jo direkte knyttet til en 'kultur'. Når vi taler 'kultur', så er det en meget bred vifte. Der er forskel på 'kultur' i Kina, Indien, Afrika etc. Således også indenfor vort eget Europa. Og videre indenfor vort eget land. Og endnu videre indenfor vor egen nærhed. --- Så krævende er begrebet. ---- Det hele handler således om, hvad hver enkelt oplever som 'det gode' og som 'det onde'. **Vi elsker i vor kultur at rose os af vor forskellighed. Men denne forskellighed er altså med til at sætte 'forskellige' opfattelser af mangt og meget, således også af 'det gode' og 'det onde'.**

Jeg afviser dette som et 'gode'. Reelt som en 'ulykke'. Vi burde langt mere se på alt det vi kunne være 'fælles om', end det vi 'ikke kan'. Min lille 'lomme filosofi' siger mig, at vi har meget mere tilfældes, end i modsætning. Den dag vi vil erkende det, og se på mulighederne heri, DA KAN DEN EGENTLIGE INDIVIDUELLE FORSKEL, 'INDIVIDUALITETEN' OM MAN VIL, VIRKELIG FÅ BETYDNING. -- MEN FØRST DA. -- Indtil da føre vi en 'krig' imod hinanden, der mere handler om at bekrige hinanden, end om at samle os om det 'der er bedre'. ---- Når vi fortsat har uhyrlige krige i verden, så er det netop de forskellige opfattelser af, hvad der er det rette i 'det gode' og 'det onde'. -- 'Forskellighed'. --- Der er her uendeligt at skrive om, ja så meget, at hver enkelt selv kan sætte indhold. ----

Om KÆRLIGHED og HAD. Det handler nok om 'det gode' og 'det onde', men med en dimension af yderligere et element, nemlig 'brud' på en tillid. Netop den 'tillid' der vises gennem 'kærlighed', som så kan 'forsmaes', være gjort 'bitter', eller følt sig til 'skamme' over at have 'elsket', således ramt på netop sin menneskelige 'bevidsthed', netop det der gør mennesket til menneske, -- og ende i det modsatte, -- til HAD.

FORSKELLIGHED og IDENTITET. Vi elsker at dyrke 'forskelligheden', alene for at 'dyrke den', ikke for vort eget bedste. Det er en del af vor kultur. Vi mangler at ville finde identitet med hinanden, at søge efter alt det, hvor vi kan finde fælles grundlag. --- *Først da kan netop den 'individualitet' vi har i os hver især som 'individer', få den 'kvalitet' der ligger heri. Vi ødelægger 'kvaliteten' ved lige netop at 'dyrke' distancen, frem for tilnærmelsen.*

Dannelses-idealer

Gennem psykologikurser har jeg tilegnet mig nogle af Freuds grundlæggende betragtninger. Således bl.a. hans omtale om *egoismen* hos det nyfødte barn, der kun har sig selv i sin egen verden. Barnet kender jo ikke til andet. Først senere (som omtalt), vokser oplevelsen af 'noget mere' frem, nemlig at der også er en 'mor'. Endnu senere oplevelsen af 'andre' o.s.v. Jeg ser helt og fuldt disse betragtninger som gældende. De er udarbejdet for ca. 100 år siden, og intet peger i dag på, at teorien anfægtes fagligt. -- **Det næste i den sammenhæng er, at Freud hævder, at denne egoisme igen træder frem i menneskets alderdom.** -- Egne analyser og iagttagelser, herunder drøftelser med erfarne fra plejesektoren, bekræfter dette. Jeg ser noget uhyggeligt heri. *Vi i vor del af verden, bliver ældre og ældre. --- Bliver vi hermed en samling af egoister ???*

Er der ikke en mulighed for at forhindre denne tilstand ? --- *Nu trækker jeg igen min mor frem.* Hun blev ikke egoist på sine gamle dage (død 77 år gammel). Nej, på igen måde. --- **Er det at være 'bevidst' om 'at være menneske', da en mulighed for at undgå opfyldelse af Freuds betragtninger om den ældre ??** --- Jeg lader antagelsen stå åben, for jeg anser det som vigtigt, at arbejde videre med betragtningen, for at komme videre med en 'bevidsthed' om os selv.

Det kan forekomme underligt når jeg vurderer på nogle af mine analyser. Jeg erkender at ældre ofte bliver meget egocentriske, der ofte kommer til kende ved, at de kun kan tale om sig selv. -- Jeg har prøvet at sætte særlig 'fokus' på mennesker med stærk tilknytning til kirken. Den kristne tro bygger også på 'næstekærlighed'. -- Men, -- det er tilsyneladende ikke det element der kommer til at præge de religiøse i den kristne tro, men tilsyneladende langt mere et andet element - 'frelse'. -- I kirken handler det om at blive 'frelst med syndernes forladelse', med dyb fundering i 'det gamle testaments' regelsæt om 'synd' ifølge 'Moselov'. 'Synd' er at overtræde 'Moselov'. Ordet betyder egentlig at komme 'imellem', således 'imellem gud og mennesket'. Men det til trods for, at dette 'problem' skulle være 'løst' i den kristne tro, med 'den nye pagt ved Jesu blod', med døden på korset. Men trods det handler det fortsat om 'frelse' for den enkelte kristne. --- *Så skal det blot lige tilføjes, at al religion er skabt af mennesker. Således såvel 'jødedom' (Gl. testamente), som kristendommen (Nye testamente).*

--- Det handler om 'sig selv', om 'sin egen frelse' for at opnå en drøm om et 'evigt liv efter døden'. --- I virkeligheden ser jeg, at Jesusberetningen har mange gode betragtninger om menneskelivet, vi måske kunne lære af. Men det forekommer at blive tabt for 'egen frelse'.

At opleve 'frelse' eller 'at være frelst', er reelt en alvorlig hindring for egen udvikling, og en belastning for omgivelserne. Der er flere elementer af 'at være frelst'. Der er omtalt den religiøse 'frelse', men en anden nærliggende 'frelse' og på visse måder identisk hermed, er det at være 'politisk frelst'. F.eks. politisk at mene 'at eje sandheden'. --- Men rækken af 'at eje sandheden', kan være mere omfattende. Det 'frelste' hindre menneskets bevægelighed og fremmer egoismen. Det er ikke ensbetydende med ikke at have 'en mening' og arbejde for at fremme den, men alene at betragte 'sin egen mening' som den eneste gyldige i forhold til 'andres mening'. Således en mangel på 'erkendelse' og 'bevidsthed', og en mangel på værdighed.

Vi har i vor kultur, og den opdragelse der følger heraf det forhold, at 'vi' skal tro på, at være 'gode nok', 'at tro på os selv' etc. etc. Hvis ikke man tror på det i vor kultur, så kaldes det for 'mindre værd'. --- Det er egentlig underligt. Det er en kulturel indbildning, og ubeskrivelig skadelig for det 'at være menneske'. Man kan sige til sin hund 'du er god nok', og den vil nyde det. Men at sige det om sig selv, det er 'et ego', og til andre 'nedværdigende'. **Vi skal netop til at forstå, at vi aldrig vil kunne nå at blive 'gode nok'. -- Det er en 'vedvarende' udvikling**

Jo ældre jeg bliver og jo mere jeg 'lytter' til mit eget ophavs grundlag, jo mere indser jeg nødvendigheden af, at tænke nærmere over dette kulturgrundlag. --- Hele vejen igennem, søger vi *'at bilde os selv noget ind'*. Det gør vi i religion, hvor vi i hovedsagen selv *'laver et indhold'* om hvad Gud er. Det er dybe traditioner fra hedenskaben, der ikke havde noget evangelium, men for den enkelte alene *'sin egen'* oplevelse af det guddommelige. Det præger efter min vurdering fortsat det religiøse element i vort samfund og kirke. -- ***Al religion er i øvrigt skabt af mennesker.***

Ved at 'bilde sig selv noget ind', kan man blot 'flygte' fra det reelle, fra ret 'at være menneske'. Det er en kompleks og krævende sag at ville erkende det. -- Der er næppe noget sted i vort land, hvor jeg virkelig har lært at *'ERKENDE'* menneskelivets realiteter, end ved mine mange ophold i Rold Skov. Lige fra min ungdom, har jeg været fascineret af denne store skov. Jeg læste til ingeniør i Ålborg, og rejste ofte ad denne vej til min mor på det nordlige Djursland. Og hver gang sagde jeg til mig selv, 'mig selv' sagde jeg, denne skov skal du engang lære at kende. Det har jeg gjort. Det være sig på korte dagture eller flere dage på vandrehjem eller i telt på de i Statsskoven værende teltpladser. -- Senere har det været i campingvogn, som desværre sætter visse begrænsninger i oplevelsen. Der er intet som at overnatte i en sådan skov. Men det er ikke tilladt i campingvogn. --- Men uanset dette, så er der i naturen et element af *'virkelighed'*, der for mig har været væsentlig i forståelse af mangt og meget om det *'at leve'*. ***Jeg lærte at erkende hvor lille jeg er i den store sammenhæng, og hvor ringe betydning mit liv reelt har i helheden.*** -- Vi ved der har boet mennesker i det område i mere en 4000 år. Således uendelig mange generationer. Menneskene gennem generationer er døde, *men skoven 'lever'*. ---

'VI' ER HVER ISÆR INGENTING I DEN STORE SAMMENHÆNG: -- Først når vi erkender det, er vi 'noget'. -- For da er vi 'ERKENDEDE'. -- Det er netop det begreb vi skal have frem. 'ERKENDELSEN'. -- Når vi har 'erkendelsen' af den egentlige virkelighed, så behøver vi ikke længere at 'bilde os ind' at 'være noget'. --- At være 'erkendende' giver i sig selv et indhold.

Skal vi have *'overskud'* til andre, så skal vi først af alt *'hvile'* i os selv. Vi skal kunne gå fri af, at søge *'opmærksomhed'* ved at bagtale andre, for derigennem at styrke os selv, ved at fremhæve hvad andre gør som *'jeg'* ikke gør, sat op mod et *'manglende selv'*, og derfor manglende *'overskud'* til at *'elske næsten'*. --- Det betyder naturligvis ikke at stoppe kritik, men alene at forme denne til et konstruktivt grundlag, for det forhold at *'vælge'* mellem det ene grundlag eller det andet. Det er forudsætningen i et demokratisk samfund. --- ***Ihhh, hvor er det svært at være menneske. --- Men vi må aldrig springe over, hvor 'gærdet' er lavest.***

50'erne -- Et udgangspunkt

Der var to afgørende elementer i min mors dannelsesgrundlag. Det var 1930'ernes krise og den anden verdenskrig, eller rettere verdenskrigene, for min mor var født i 1899, og havde således gennemlevet begge krige. Jeg er født i 1939, og husker udmærket efterkrigstidens holdninger. Da det efter krigen kom frem, hvordan bl.a. KZ-fanger og ikke mindst jøderne var blevet behandlet, gik der et chok gennem alle i min nærhed. Jeg husker udtryk som *'så tæt på os'*, som noget uvirkeligt i vor egen verden.

Efterkrigstiden blev en 'opsamling'. Her skulle dybe sår i menneskers sjæle læges. Jeg ser tilbage på denne tid i mit unge liv, som en periode der gav megen grobund for *'eftertænkksomhed'*. Komplexiteten og uhyrligheden som var hele krigens element, blev der distanceret til. Det handlede om at komme videre. Jeg ser tilbage på tiden sådan, at vi nåede ned til det menneskelige *'fundament'*, til en *'kim'* med en *'spire'* og *'forenkling'*, der blev grundlaget for det videre forløb, der har bragt os frem til i dag. --- ***Det blev efter min opfattelse et helt nyt udgangspunkt, et nyt 'fundament', en 'kim', en 'spire' til nyt liv, fra en periode vi ikke må glemme eksistensen af. En tid vi burde søge tilbage til, igen og igen, for at finde ud af, om vi nu også har 'det' tilbage i os, som blev dannet på det menneskelige plan. Prisen var høj, og det der foregik må ikke smides bort, -- men erindres og bevares i os.***

Jeg kommer ikke udenom, at når jeg søger et grundlag for en fornyet betragtning af livet som menneske, så ender jeg igen og igen i det skrevne og filmatiserede fra 1950'erne og 60'erne.

Det handler ikke om at skruer tiden tilbage, men til at samle indtryk og inspiration netop fra den tid, -- for at revidere, vurdere og forme tiden fremover. -- Jeg er stået af på tidens litteratur og filmatiseringer. Det komplekse fylder alt for meget. Det er ofte noget 'flop', og jeg opfatter det som en bevidst målsætning i at skabe 'frustration', eller måske er det at dyrke *et behov, midt i en 'frustration'*. -- Og jeg tager afstand, og advare imod det. Det fører til 'splittelse'. Beskriver måske netop et samfund i splittelse med sig selv. --- I Martin A. Hansen's roman og filmatisering af Løgneren, siges her med citat: --- ***'Ethvert rige der ligger i splid med sig selv, ligger øde !!'***

Pointen er, at jeg mener vi må pille os selv ned fra de store højder, og ned på jorden. Vor hjerne er til noget meget abstrakt og komplekst. Men i længden magter vi det ikke, sådan som vi lever nu. Det giver reaktion. Det være sig psykiatriske lidelser, psykologiske reaktioner, det giver reaktion med vold, kriminalitet og drab. *Reaktionerne er et billede af frustration.* ---- Jeg har valgt at interessere mig særligt for 1950'erne. Det var en fattig tid for mange, men en tid med enkelhed og eftertanke. Men der boede også mange mennesker på landet dengang. Livet på landet tror jeg giver mennesket en form for beroligelse og eftertænksomhed, præcis som vi hver især kan opleve ved selv i en kort stund at komme ud i naturen. Landsbyerne er ved at uddø, og det er således en naturlig del af mit engagement, at medvirke til opmærksomhed på netop denne landsbyudvikling.

Jeg sætter yderligere en pointe op: ***Mange mennesker vil nikke genkendende til, at når mennesker gennemlever 'kriser' i livet, da efterfølgende at opleve en 'ny dimensioner', 'nyt input', og en 'ny vinkel' på det videre liv.*** -- 1950'erne, var ikke blot en eftertid af anden verdenskrig, men for de fleste dengang, også en 'eftertid' efter to verdenskrige, og en mellemliggende periode med dyb krise. Alle var i en ***'efter-krigs-krisetid'***. Mange menneskelige rødder var brudt, eller *'udtørret'*. Megen sorg og elendighed havde tæret på tiltroen til *'at være menneske'*. --- *'Set Nedefra'*, men også *'set tilbage'*, indeholdte 50'erne nogle elementer af, at få nye rødder til at spire. -- Alle var i princippet både åndeligt og økonomisk fattige. ---- Alt dette sat sammen, ser jeg i dag gjorde en forskel. ---- 1950'ernes filmperiode, tror jeg ikke kan gentage sig. Der ligger nogle elementer her, der er så fintfølede og menneskeligt kvalitativt, at det ikke kan påregnes at blive genskabt. ---- Men derimod i sin kvalifikation og klassicisme., egnet til at ***'vende tilbage til'***.

Efter en række dogmefilm og måske netop DR-serien *'Romeo og Julie'* og de kæmpe *'frustrationer'* der afspejles heri, standsede jeg op *'som menneske'*. Jeg valgte at søge tilbage til netop 50'ernes film og litteratur. -- Senere *'kulturdebat'*, med rædsler som døde og rådne svinekroppe, udstoppede hundehvalpe, fisk i blændere og efterfølgende med Erling Jeppesens *'Kunsten at græde i kor'*, tilmed med en *'Bodil'* som bedste film (2007). ---- ***Ja, så mangler vi, efter min opfattelse, at 'græde sammen'***. Hvad så end en *'god film'* er i kulturpavernes verden, så må jeg sige, at indholdet i den pågældende film, forekommer mig så *menneskeligt destruktivt*, at den næppe kan andet, end *'dræbe'* yderligere. --- Skal vi leve videre med de udfordringer der ligger for os i vor verden, så er det ikke den ekstreme *'sygelighed'* vi kommer videre med. --- ***Vi skal styrke os selv, og styrke hinanden. ---- I min mors ånd !!***

---- Og når så tingenes tilstand løber løbsk, som jeg oplever det, da at vende tilbage til vor tids seneste udgangspunkt, nemlig 50'erne. Jeg understreger, at det ikke er som samfund vi skal tilbage. Nej da skal vi videre. Men netop for at komme videre her, -- da som mennesker -- at vende tilbage til de *'rødder'* og *'friske'* skud der blev dannet i det dengang afkræftede menneske. --- Vi må ikke vente på en ny krig, krise el.lign. Vi skal lære at skabe *'bevidsthed'* og *'eftertænksomhed'* uden det.

Morten Korch var før og under krigen blevet en succesrig forfatter. *Hans enkle budskab om det 'gode og onde', om 'kærlighed og foragt', om 'tillid og gensidig respekt', blev slugt af hele nationen.* Op gennem 50'erne og 60'erne blomstrede filmverdenen op, bl.a. på såkaldte *'Morten Korch film'*. Det var imidlertid en tilsnigelse, for det var i udtalt grad *'frit'* efter Morten Korch. Men navnet Morten Korch *'solgte'*, det var et pseudonym for et samlende budskab. Det var mere end nogen instruktøren *Alice O'Frederichs*, der virkelig formåede at sætte disse film og mange andre, op på en måde, så de virkelig fangede folkets behov.

Filmene var det der kaldes *'folkekomedier'*. De var således en sum af alt i menneskelivet, såvel det *'lette'* som det *'tunge'*. Filmatiseringerne fortsatte op i 70'erne med *Ib Mossin* som instruktør. Men *'gassen'* gik af ballonen. Tiden var til noget andet. Filmernes besætning og kvalitet var blevet anderledes. Det var ikke længere *'det'* der var tidligere. --- Men nævnes skal det her. Det er aldrig tilfældigt, når *'folket'* stormer til en filmserie. Det viser noget om et behov der er tilstede. Det kan være vanskeligt at definere behovet, eller for den enkelte at gøre sig selv *'bevidst'* herom. --- ***Behovet dengang vurdere jeg til en søgen efter det 'gode', efter den fineste kærlighed som kan beskrives, -- og som i filmene ofte blev til virkelighed.***

Morten Korch skrev hovedparten af sine ca. 100 romaner under de to verdenskrige og i mellemkrigstiden. Han skrev til et folk i *'knæ'*. Det blev modtaget. Den første film der bar hans navn, og måske den mest identiske med en roman, var *'De Røde Heste'*. Den var skrevet i 1943 og filmatiseret i 1950. Efterfølgende en række film, hvoraf mange var *'frit'* efter ældre romaner, som så blev søgt gjort *'nutidige'*. For filmernes vedkommende befinder vi os i en efterkrigstid, hvor menneskelivets dybeste alvor stadig sad i alles sjæle. Vi havde som nævnt en filminstruktør *Alice O'Frederichs*, der har udvist en store evne til at omsætte og tilpasse, men ikke mindst til at vise menneskelige egenskaber og *'ansigter'* frem. Hertil det forhold, at hun formåede at få en skuespillerstab med, der ikke blot fagligt kunne bære opgaven, men som menneskeligt var uforlignelige til opgaven. -- Jeg tror at film af en sådan art, måske aldrig vil kunne genskabes. Det var hele vejen igennem en sum af menneskelige faktorer, midt i en brydningstid. -- Jeg vil kun nævne nogle få, men burde nævne de mange. Af de få skal nævnes Poul Reichhardt, Peter Malberg, og på kvindesiden *Astrid Villaume* og *Tove Maes*. De og mange andre, ser jeg i dag sådan, at de var præget af tidens ånd som mennesker, som kun en krig eller efter-krig måske kan det. Og derved *'fyldte'* rollerne og filmene med mere og andet en faglighed, men med kraft og styrke i ærlig vilje. --- Sådan tillægger jeg det, når jeg siger, at der er noget i disse film der må og skal blive stående til os, som noget særligt. -- *Astrid Villaumes* og *Tove Maes's* kvindelighed og feminine ærlighed og kærlighed, præget af tillid og ydmyghed, var en henrivende og eksemplarisk kvindelighed, som den tid også havde. -- *Poul Reichhardt*, ja hvem andre kunne synge *'Er du dus med himlens fugle o.s.v.'* som netop han kunne i filmen *'Vagabonderne på Bakkegaarden'*. Det var ikke blot en tekst der blev sunget, men en oplevelse ud over en faglighed. Jeg tror ikke nogen anden ville kunne synge denne sang så *'stærkt'* og *'indlevende'* som *Poul Reichhardt*. --- *Peter Malberg*, som indtog en blandet rolle, som morsom og klovnet, men samtidig en rolle som den eftertænksomme og ikke mindst den hjælpsomme og loyale ven og kammerat. -- Fra *'Flintesønnerne'* kende vi ham i sangen om *'Du er min øjesten'*, med stor indlevelse. Teksten hertil er som teksten til ovennævnte, begge tilskrevet under Appendiks. Jeg vil gerne at teksterne skal vises sammen med det jeg her beskriver. --- Meget fra den tid, er værd at lære mere om, for at forme vor egen fremtid på værdig vis, og se på det jeg betragter som ***'vor tids menneskelig udgangspunkt'***.

Vi fik sikkert for meget. Samme filmtyper fortsatte langt ind i 70'erne. Der kom en afstandtagen til Morten Korch og filmene. --- Men indenfor de senere år, har jeg personligt taget filmene op igen, for at analysere på, hvad det egentlig var. Jeg har været meget begejstret for et gensyn, og en videre indsigt. Jeg tager det som en positiv selvbearbejdelse, når jeg i dag kan nyde at opleve disse film, -- som i min ungdomstid. Om det var gode eller mindre gode film, afhænger af den vinkel man vil vurdere på. Optagelserne var meget primitive i mange tilfælde og dermed meget lave omkostninger i forhold til nutiden.

Men det centrale her er, at de virkelig handlede om det 'at være menneske', og ikke mindst at forenkle det komplekse i mennesket, til noget overskueligt og anvendeligt. --- Disse film fortjener igen at blive oplevet.

Men der er også helt andre elementer fra denne 50'er periode. --- Der er så meget, at det kun kan blive som eksempler jeg har udvalgt at gå lidt tættere på. Her videre om *Martin A. Hansen* og romanen *'Løgneren'* og filmatiseringen heraf. --- For mig så *'menneske-fyldigt'*, at jeg må have det med i denne sammenhæng.

Martin A. Hansen (1909 - 55), havde et fremragende forfatterskab, bl.a. fra den tid. *Martin A.* forstod mennesket. Romanen *Løgneren* er fra 1950 og blev filmatiseret i 1970 af *Knud Leif Thomsen*. Den findes på DVD. Det er en meget koncentreret film i sit indhold. I sagens natur sådan, hvis den lange roman skal gives i størst muligt indhold på film. --- Jeg vælger denne roman/film, som et eksempel på en forfatters beskrivelse af det emne jeg selv sætter op til debat, fordi jeg mener at denne roman og film er velegnet til det.

Det er en handling der foregår på en ø, *Sandø*, der om vinteren er afskåret fra fastlandet p.gr. af is. --- Degnen hedder *Johannes Vig*. -- *Rigmor* er gift med øens storbonde *Frederik*. I filmen omtaler han sig selv som godsejer. Han har imidlertid meget andet at tænke på end *Rigmor*. Fra romanen hedder det om *Frederik*, at '*frisindet*' var som den '*moderne grundlov*'. Videre fortælles om *Frederiks* udsvævelser og konebytteri, om hvilket det udtrykkes som '*siges der*', og tilføjes, at det er enten de '*onde eller de allergodeste*' tunger som siger det. -- *Johannes og Rigmor* forelsker sig i hinanden. -- Hele romanen er omkring den dagbog som *Johannes* skriver til. Han kalder dagbogen for *Natanael*. Han skrev i kollegiehæfter, i alt fem, og som det udtrykkes, *Sandø's historie*

Om titlen '*Løgneren*' vil jeg sige, at i filmen er det *Rigmor* der siger det lidt dramatisk til *Johannes*, om det han siger. -- I romanen er det anderledes og mindre dramatisk. I romanen har den det forløb, at *Johannes* skriver i dagbogen (*Natanael*) følgende Citat :

'--- **Ja i begyndelsen syntes jeg det hele var bar forfængelighed, og det var det nok. Det var en flugt. Siden syntes jeg det var en pligt. Og der er noget rensende ved møjsommeligt at samle lidt kundskab sammen. Måske er det derfor jeg har sat ordet LØGNEREN over alt det jeg har skrevet om mit eget liv i de andre kollegiehæfter. For hvad jeg har fortalt, det sejler forbi dig og mig som skyerne under himlen, løst og svævende, medens de faste kundskaber er som sten og græstørv, der har deres plads og bliver der".** Citat slut. ---- Og det er jo et helt anderledes smukt og eftertænksomt indhold. ----

I filmen udspilles netop omkring dette udtryk '*Løgneren*' imidlertid et andet indhold noget koncentreret, men mere velplaceret. Det er i sammenhæng med en kærlighedsscene, hvor der siges følgende centrale formuleringer, med citat fra filmen:

Rigmor siger: **Tror du på Gud Johannes ? Jeg kan ikke ---. Jeg har i grunden altid haft det godt. -- Men alligevel er mit liv meningsløst ! ----** Hertil siger *Johannes* : **Vi må hjælpe hinanden vi to. Nej du må ikke sige sådan. Jeg kan lære dig en bunke. Ja det lyder forbandet indbildsk, men det er rigtigt, jeg er klog på andre menneskers vegne. -- Vi skal finde en måde vi kan begynde på. --** *Rigmor* indføjjer: **Jeg ?? -- Johannes** videre : **Begynde forfra, siger jeg. --- Du må udrette noget, skabe noget. Det er det du længes efter. At være med. --- at føle du er med !! Du er for god til at finde al ting meningsløst. ETHVERT RIGE DER LIGGER I SPLID MED SIG SELV, LIGGER ØDE !!** **Det står der** (altså et citat fra et eller andet). --- **Der er så meget godt til. -- Er det ikke rigtigt ? Det skal du tro på, --- det ved jeg, det gør du også !!**

Hertil er det så at filmen lader *Rigmor* svare : --- **Og du Johannes, hvad med dig, --- ved du, at du gør alting til løgn. ---**

Martin A. Hansen trækker også '*forundringen*' frem, og lader *Johannes* sidde en tidlig morgen i skolestuen og 'taler' til *Natanael*: ---- **Jeg vil ikke noget dybsindigt og filosofisk med det, Natanael. Men en gæst på jorden må lære at forundre sig. Hvad skal jeg sige, når jeg går blandt blomsterne i enge. Mine ord vil ikke meget sige. Ja, har vi flygtige sjæle blivende sted andet end i de øjeblikke, da man undres over det der er til ? -- Nå, tænk nu ikke for meget over det, Natanael. --- Jeg holder bare af at sidde om morgenen, før børnene kommer, og undres over et eller andet. Det er måske en slags teknik. Jeg kalder det min 'forundringstime'. Og den kan være meget nyttig. Da sidder man lettere og får nyttige ideer, små påfund, der er gode for en lærer. ---** Citat slut.

Og så har vi i roman og film det totale modstykke til *Johannes*, nemlig ingeniøren *Harry*. *Harry* er på øen for at undersøge muligheden for én af *Frederiks* projekter, om udnyttelse af kalkforekomster i øens undergrund. På grund af is, har han måtte forblive på øen vinteren over. *Harry* reagerer kraftigt imod *Johannes*, og kalder ham en **ESKAPIST** (*romantiker*). *Johannes* siger (efter at have sagt, at han også engang så anderledes på tingene, ligesom ingeniøren *Harry*, men føjer til): -- **Nu holder jeg mig til naturen og de simple tings visdom !!**

Og så skal det med, at der er en anden hovedperson ved navn *Annemarie* (eller *An Mary* som *Johannes* ynder at kalde hende). *Johannes* er forelsket i hende, og har været det fra hendes skoletid. Kalder hende *Sandø's fagreste blomst*. *Oluf*, en ung mand fra øen, har været forelsket i hende og de har sammen et barn. Men *Oluf* (og *Johannes*) må vige pladsen for ingeniøren *Harry*, som forlader øen sammen med *Annemarie*.

Hvorfor så al denne citering fra en roman og film, som enhver selv kan læse eller se. --- Jeg ser roman og film som et meget velegnet grundlag i vor egen tids analyse af 'at være menneske'. Martin A. Hansen, har under 'et' beskrevet både det komplekse, og det enkle i menneskers liv. Beskrevet kærligheden og ensomheden på en fremragende måde. --- Derfor.

Afrunding

Jeg vender atter tilbage til den '*religiøse dimension*'. Religionen bruges i for høj grad til en '*flugt*' fra menneskelivets virkelighed. Kristendommen bliver med relation til jødedommen, brugt til flugt ind i en verden, hvor man distancere sig selv fra en '*bevidsthed*' og '*eftertæksomhed*' i sit liv som menneske. '*Flugten*' resultere netop i en oplevelse af at blive '*frelst af Guds nåde*'. Således AT OPLEVE AT BLIVE 'GOD NOK'. Der bliver ikke tale om '*forbedringer*' som menneske, for det er ikke nødvendigt, '*man*' får jo blot "*syndernes forladelse*". Punktum -- Finale.

Det er uheldigt ---. Når jeg taler så meget om kirken og dens liv, hænger det sammen med dens centrale placering i vor kultur, samt det forhold at Folkekirken er en statskirke, og således en del af det politiske system. Præster er f.eks. statsembeds mænd. Men ingen tør tage fat på den kritiske vinkel. Kirken har også sine fraktioner/opdelinger, hvoraf det '*Grundtvigske*' og det '*Indre missionske*' fortsat er det mest udtalte. Begge grupperinger er i virkeligheden '*frelst*' i sin egen sammenhæng. De er begge gennemsyret af ortodokse betragtninger, identiske med det Farisæiske, "*Herre jeg takker dig, fordi jeg ikke er som -- (de grundtvigske eller omvendt som de missionske)*". -- Det er utroligt som '*vreden*', '*foragten*', '*hadet*' overfor hinanden kan vokse frem i de kristne menigheder i vor statslige kirke. --- Mit håb er at kirken kan blive gjort fri af staten, og fri til at stå på egne ben. Og at kirkens medlemmer selv kommer til at betale alle omkostninger ved at drive kirken. Måske den eneste vej til '*bevægelse*'. Det er min påstand at kirkens indre forhold og dens nuværende forkyndelse, i kraft af den kulturelle og statslige placering, er en hindring for en udvikling til et bedre '*menneskeliv*' for os. ---

Men som et andet element i det jeg her kalder en '*afrunding*' og som en forlængelse af foregående afsnit, vil jeg her fremhæve en roman og film af og om *Karen Blixens 'Babettes Gæstebud'*. Den er skrevet i 1950 og filmatiseret af *Gabriel Axel* i 1987. Det er en film af meget høj standard. Det handler ikke kun om *Babettes* fabelagtige madkunst. Det er en lang beretning om sammenhænge, jeg her vil forenkle. Det handler nemlig også og endda endnu mere om et stærkt missionsk miljø i '*det vestjyske*'. Historien udspilles omkring en lille menighed, med en præst som har to meget smukke og begavede døtre. Mange '*bejler*' om deres gunst, såvel i menigheden, som fra personer langt udenfor det lokale og det lokalkulturelle. -- Men der elementer heri, der trods det lidt ekstreme miljø og fra tiden omkring 1870'erne som romanen omhandler, i virkeligheden er meget identisk med vor tids kirke, -- ud fra min analyse. --- Filmen findes på video og DVD.

Jeg samler mig her om løjtnant/senere general *Lorens Løwenhielm*. Som ung løjtnant kom han til hans faster på *Nørre Vosborg*, Vestjyllands eneste herregård. Handlingen foregår i nær tilknytning til dette område. Den unge løjtnant møder én af præstens døtre, og forelsker sig i hende. Han er med til missionsmøder, men indser at hans og hendes verden er for langt fra hinanden. Han tager tilbage til sin garnison i Sverige. Hans forelskelse præger ham imidlertid så meget, at hans soldatervenner registrere det, og drillede ham dermed. Han siger: "*Det var en flok hellige hængehoveder, som ikke ejede salt til et æg. -- Jeg glemmer ikke denne smukke pige*". -- *Løwenhielm* vælger herefter en målrettet karriere. Han havde lært en del religiøse vendinger og udtryk i det vestjyske. Da der ved hoffet (Sverige) på den tid var megen fromhed, kom det til at betyde meget for hans videre forløb. Han blev senere gift med en hofdame.

Da han så mange år senere igen kom til *Nørre Vosborg*, nu som general, blev han budt med til en mindefest ved den nu afdøde præsts 100 årsdag. Det er dette 'gæstebud' det handler om. Han genkender hele menuen fra en tid hos det franske militær, hvor det netop var *Babette* der var køkkenchef på et udsøgt sted i Paris. I sin nydelse over dette fine franske 'gæstebud' kommer han i en glædens stemning, og holder en tale han erindre tilbage fra sine unge dage på besøg i hjemmet. Det er en tale som præsten dengang holdte. Den citeres her som følgende, dog lige med en enkelt forklaring. Ordet '*miskundhed*' kan omsættes til '*barmhjertighed*':

Miskundhed og sandhed mødes. Retfærd og fryd skal kysse hinanden. Mennesket tror i sin svaghed og kortsynethed, at det skal træffe et valg her i livet, og frygter den risiko det hermed løber. --- Vi kender -- frygten.

Men nej. Vort valg er uden betydning. Der kommer en tid, hvor vore øjne åbnes, -- og vi omsider indser, at NÅDEN er grænseløs. Vi skal blot vente med tillid og modtage med taknemmelighed. -- Nåden stiller ingen betingelse. Og alt hvad vi har valgt blev givet til os. Alt hvad vi har afstået fra ---- bliver os bevilliget. Vi får også det tilbage, som vi har kastet bort.

Miskundhed og sandhed mødes. Retfærd og fryd skal kysse hinanden". Citat slut.

Formuleringer og udtryk kan være anderledes i vor tid. Men indholdet er, når jeg skal sige det, så meget identisk med nutidens kirkeforkyndelse, at jeg her har valgt at tage det med. Forkyndelsen siger fortsat i den statslige Folkekirke, at vi blot skal lade *GUD 'VÆLGE' FOR OS*. Der er ikke noget af det citerede, der ikke kan forekomme i vor kirke i dag. --- Her lader jeg resten stå for sig selv. --- Vurder selv videre. *AMEN.*

Som en del af en afrunding, kan jeg ikke undlade at hente noget fra filmen '*Sommer i Tyrol*'. Det handler om hotel '*Hvide Hest*', hvor Kejser Wilhelm indlogerede sig, og skrev i gæstebogen. Han havde været der før, bl.a. i sine unge dage, og kendte den nuværende ejers mormor, som han var blevet forelsket i. --- Hun valgte imidlertid en anden. -- Det skriver han nu om '*som menneske*'. Kejseren er på fremragende vis spillet af *Peter Malberg*, i en karakterrolle, som vi ellers ikke har set ham i film. Han skrev som indledning '*Livet er nu engang så, -- Alle vi det lære må -- o.s.v.*'. Den samlede tekst er skrevet under Appendix.

Sådan er der så meget. --- Der er uendeligt at føje til om '*menneskelivet*'. Det handler blot om, -- at gøre det. -- Og det er hele *pointen*. Jeg vil gerne skabe en '*bevægelighed*' i '*fordragelighed*'. Jeg har tilegnet en læresætning der siger : '*At hvis man vil livet, kan alt fra livet bruges*'. Det betyder ikke blot fra eget liv, men absolut også fra andres. At leve som menneske er en konstant bevægelighed. Indledningsvis omtalte jeg den græske filosof Heraklit fra ca 500 f.kr., om hvem det siges at have sagt, '*at menneskets tilværelse er en evig strid*' og '*at alting forandre sig*'. --- Eller hvad med *Grundtvig*, som i den grad er blevet en kirkefader og meningsdanner for mange mennesker, men som også er berømt for at sige: '*Menneske først, ---- dernæst kristen*'.

Én af mine hensigter er jo at give et videre grundlag for at kæde generationernes tanker og opfattelser sammen, i denne sammenhæng omkring det valgte emne. -- Der er identiteter fra generation til generation, men den øgede almenviden skaber forskelle. For ny viden flytter på mange ting. Mine børnebørns generation vil givet få nye indgange til deres tanker og meninger.

Hovedelementet handler således om, at kæde generationernes betragtninger sammen. Det betyder i mit tilfælde, at såvel mine forældre som bedsteforældre for længst er døde. De har ikke efterladt sig nedskrevne ord. Jeg må således i hovedsagen nøjes med de erindringer jeg har heraf og har lyttet mig til. Men her under min afrunding, kan jeg ikke undlade at medtage elementer fra min opvækst, der har haft indflydelse på mig, i mine opfattelser og påvirkning. Som jeg har omtalt tidligere var min mor stærkt påvirket af to krige og en 30'ernes krise. --- Jeg tror det er bl.a. er heraf min mor havde lært og erkendt meget i hendes liv. Jeg er opdraget med og påvirket til en holdning ud fra hvad 'min mor sagde'.

Hun sagde gang på gang, at hvis mennesker i vor nærhed, havde brug for eller bad os om en 'håndsrækning', som det hed, og det var noget vi kunne gøre for dem, så skulle vi altid være klar til at give 'en hjælpende hånd'. --- Min mor føjede til, at det at hjælpe andre, er den største glæde man selv kan få. --- Denne påvirkning blev en del af mit liv, men da også med mange skuffelser. Der er mennesker der er opdraget anderledes, og derved betragter det 'min mor sagde' som dumt og naivt. --- Trods mange skuffelser og fejlfortolkninger på dette område, er jeg med alderen blevet mere bevidst om det reelle indhold heri, og des mere sætter jeg pris på denne indlæring. --- Jeg har fundet det som en stor gave, jeg gerne vil bringe videre.

Var det mon min mors 'kristendom for fuld udblæsning', eller blot det 'at være menneske'. --- Det lader jeg stå åbent. Jeg kalder det dog alene hendes 'bevidsthed' om det at leve som mennesker. Nok var min mor et kristent menneske, midt i et indre missionsk miljø, men opdraget i et grundtvigsk hjem, eller rettere et ikke særlig religiøst hjem. Jeg tror mest af alt det har været min mors egen 'erkendelse' hun har villet bringe.. --- Men jeg vil gerne bringe denne opdragelse videre ----. Jeg finder den meningsfyldt.

Min bedstemor har jeg ikke selv oplevet at kende. Hun døde før jeg blev født. Det var min fars mor. Men min mor satte stor pris på denne bedstemor. En beretning jeg gentagne gange har modtaget, fortæller om en opfattelse jeg ligeledes kan sætte pris på. --- Det var i et lille lokalt samfund i en jysk stationsby, stærkt præget af indre mission. Det fortælles i sammenhæng med, at nogle lokale kvinder var samlet, og 'sladderer gik' som det udtrykkes. Der opstod en diskussion om, hvad man kunne sige om andre. Der var dem der mente at have 'sandheden' i den sammenhæng, og påstod, at man altid måtte sige 'sandheden'. Der var således ikke en diskussion om, hvad 'sandhed' var. Nej, det fastslog man selv. --- Men min bedstemor sagde hertil, at selvom man mente at kende 'sandheden' om andre mennesker, så skulle man 'tie', hvis det man ville sige, kunne 'såre' et andet menneske. ---- Ja måske lidt banalt. Men historien fik en betydning i at blive viderebragt. Betragtningen kan ikke altid bruges, men i et lille samfunds lokale 'sladder' har jeg lært at opleve betydningen. --- Heraf den pointe, at vi må ikke smide alt væk fra tidligere generationer. Der er altid noget mennesker har gjort af betragtninger i det liv de har levet, som vi bør bringe videre. --- Således også denne lille historie.

Nå ja, i skrivende stund er Muhammed tegningernes konsekvenser igen trådt frem, med trusler om terror etc. -- Ih, hvor er vi danskere frelste i vor 'ytringsfrihed'. -- Ih, hvor træder vi over andre menneskers oplevelser. På mennesker fra en anden kultur 'der måske ligger ned', undertrykt af et diktatur, fattigdom, manglende uddannelse og ikke mindst i indoktrinering. --- Vi må og skal stille spørgsmålet om, 'hvad sandhed er', og om 'sandhed' blot er en illusion, vi selv gør til 'det virkelige'. --- Med denne sag udfordre vi en kultur og befolkning, der ikke har grundlaget for at forstå vores kultur. Vi gør vores kultur til 'sandhed'. Eller sagt på en anden måde, hvor er vort 'kristne samfund' med en statslig Folkekirke, omkring 'næste kærlighed' og 'respekt' for andre mennesker ?? -- Måske skulle vi netop i en sag som denne lytte til min bedstemor. --- Hvis det 'såre' andre, bør vi 'tie'.

Vi lever på en måde i dag, hvor det er meget let at gøre fortiden til 'skamme'. Umiddelbart har jeg lyst til at sige, at intet menneske har levet forgæves. Jeg siger at hvis vi vil være fornuftige, så bør vi lytte til de mennesker der var før os. Vi skal ikke bruge alt fra fortiden. 'Tiden' er en anden, --- og det er 'tiden' i øvrigt 'hele tiden'. Men der er ALTID noget at viderebringe, også fra vor egen nærhed. Ikke kun fra digtere, forfattere og filosoffer, men også fra vore egne forældre, venner og andre. ---- Vi bør lytte, for tiden kræver vi standser op og ser tilbage, tilbage på mennesker der gav os livet, og det grundlag vi selv kom af, og i det samfund vi nu lever i. ---

Og så at gøre os 'bevidste' om hvad det var, der blev givet os, og hvorfor det blev givet, altså ned bag dem der gav os det. --- Det er efter min vurdering det vi skal gøre, for at forstå mere af os selv, hvis vi skal kunne klare de forandringer der ligger foran os, og ikke mindst de udfordringer der kommer. --- En hjerneforsker har for nylig udtalt, at vor hjerne slet ikke er skabt til den livsform vi pålægger os selv, og at den påvirkning livsformen giver, naturligt vil efterlade en række konsekvenser. -- Det bør vi nok tænke nærmere over, ikke mindst for at kunne tage imod fremtidens udfordringer til os.

Vi står med store udfordringer i faglig og økonomisk udvikling i tiden fremover, som vi må påtage os, såvel for vor egen eksistens, som for hele verdens befolkning. Vi skal sikre en udvikling, -- det er vejen til et bedre liv 'for alle' verden over. -- Men det er ikke den del af vort liv der bekymre mig, men derimod alt det vi derudover foretager os. -- Og så er jeg tilbage til bevidsthed, selvforståelse og erkendelse, om det 'at være menneske'.

Det jeg skriver er således det der er faldet mig ind i skrivende stund 'her og nu', om det emne jeg har valgt. På et andet tidspunkt måske noget andet, og måske et helt andet emne. --- Det er skrevet til mine samtidige 'medlevende', men ikke mindst til mine efterkommere, for at bygge videre herpå, og evt. for at fortsætte i 'min mors ånd'. --- Og således med et billede af min lille verden. ---

---- LAD DET VÆRE MIT BIDRAG 'HER OG NU' ----

Skanderborg 2012

Jørgen Olsen

APPENDIKS

Fra "VAGABONDERNE PÅ BAKKEGÅRDEN" : Poul Reichhardt synger :

Tema :

Er du dus med himlens fugle, og skovens grønne træer ?
Forstår du alle hjerter, der banker her og der.
Kan du smile til en Kronhjort og vinke til en Stær ?
Så har du fundet ud af noget, som er meget værd.

En Rødkælk, en Guldsmed, en bly Forglemmigej.
Et Grantræ, en Vipstjert, -- de elsker nemlig dig.
Er du dus med himlens fugle og skovens grønne træer ?
Så har du fundet ind til det, som gør livet allermest værd.

1. Vers :

Du grønne skov, du glade Lærke. Åh - gudskelov - at jeg kan mærke
Alt dette er ven med mig. -- Har du det som jeg ??
(herefter følger temaet)

2. Vers :

Du grønne skov, hver Spurv jeg kender. Dem fik jeg lov, at få som venner.
Alt dette er ven med mig. -- Har du det som jeg ??
(herefter følger temaet)

Fra "FLINTESØNNERNE" : Peter Malberg synger for sit barnebarn:

Hør hvor lærken slår sin trille
På den gyldne sol.
Jeg for dig vil også spille
Lidt på min fiol.

Du er min øjesten
En bitte dejlig én er du,
Og når vi to følges ad,
Så er jeg altid glad som nu.
Du er et stykke af himlens blå,
Al verdens lykke den vil du få.
Hvem kommer så på den grønne gren,
Det gør min øjesten og mig.

Tusind klokkeblomster
Gynger blidt i solens skær.
Hør, jeg syntes at lærken
Synger med på denne her :

Du er min øjesten ----
----- o.s.v.

Fra "SOMMER I TYROL" : Peter Malberg (som Kejser Wilhelm) skriver i gæstebogen på
Hotel 'Hvide Hest'.

Livet er nu engang så,
Alle vi det lære må,
Det vi ønsker mest, --- sjældent sker.

Fik vi alt fra første færd.
Uden kampe og besvær,
Ønsked' vi blot endnu mer'.

Men på livets lange vej,
Skuffelserne melder sig,
Lære os beskedenhed.
Smil og vær glad herved.

Livet er nu engang så,
Alle vi det lære må,
Det man højest ønsker sig, --- når man (måske) ej. (-)tilføjet

=====